

5. Про публічні закупівлі: Закон України від 19.04.2020 № 922-VIII, URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19?find=1&text=%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD#w1_2

6. Про оборонні закупівлі : Закон України від 17 липня 2020 року № 808-IX URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808-20#n2>

Маринич Валерія Олегівна,

курсант навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:

кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ

Антощук А. О.

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ШВИДКОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ДНК КЛІТИН У РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Швидка ідентифікація ДНК у кримінальному розслідуванні є важливим технологічним досягненням у криміналістиці, що дозволяє значно підвищити швидкість і точність аналізу. Традиційні методи аналізу ДНК, хоча і є високоефективними, часто вимагають тривалого часу обробки, що може затримати розслідування, особливо в небезпечних ситуаціях, таких як тероризм, організована злочинність або події з масовими жертвами. Такі затримки можуть перешкоджати правоохоронним органам швидко ідентифікувати підозрюваних, пов'язувати злочини або знімати з підозри невинних осіб. Як наслідок, існує термінова потреба у більш швидких і доступних інструментах ДНК-ідентифікації, які можуть забезпечити миттєві результати, особливо в умовах обмежених ресурсів або на місцях злочинів. Розробка і впровадження систем швидкого аналізу ДНК, таких як прилад ANDE Rapid DNA, є важливим рішенням цієї проблеми, що дозволяє судово-медичним групам проводити ДНК-профілювання на місці події протягом декількох годин, а не днів.

Ефективність системи ANDE в криміналістиці довели результати низки світових досліджень. У цих роботах

наголошується на її точності, швидкості та зручності у використанні, особливо у випадках, що вимагають швидкої реакції [3, 4].

Актуальність використання інструментів швидкої ДНК-ідентифікації в кримінальних розслідуваннях обумовлена зростанням рівня складності сучасних злочинів, збільшенням попиту на своєчасне правосуддя та викликами, з якими зустрічаються криміналістичні лабораторії в усьому світі, в тому числі і в Україні. У зв'язку з необхідністю обробки зростаючого обсягу ДНК-доказів, традиційне відставання у розгляді справ стало значним недоліком у системі правосуддя. Це не лише впливає на ефективність кримінальних розслідувань, але й знижує рівень довіри суспільства до правоохоронних органів та судової системи. Технологія експрес-тестування ДНК дозволяє зменшити кількість нерозглянутих справ, підвищити ефективність розслідувань та скоротити терміни їхнього вирішення. До того ж, можливість проведення швидкого аналізу ДНК на місці події в економний і зручний для користування метод може сприяти підвищенню ефективності судової експертизи, що забезпечить більш швидкий і прозорий підхід до кримінального правосуддя [1].

Швидка система ДНК ANDE є провідною системою в світі, яка широко використовується в Сполучених Штатах та інших країнах світу. Головною метою ANDE є перенесення аналізу ДНК із складних лабораторій до поліцейських дільниць, на місця битв і місця стихійних лих, щоб покращити громадську безпеку та зміцнити національну безпеку. 83 ANDE зареєстровано в 2004 році в Бостоні (США). Продукти ANDE базуються на кількох ключових мікрофлюїдних і молекулярно-біологічних технологіях, розроблених для підготовки зразків і очищення ДНК, швидкого термічного циклу, оптичного виявлення послідовностей ДНК, розділення та виявлення нуклеїнових кислот, серед багатьох інших технологій.

Технології швидкої ідентифікації ДНК, такі як прилад ANDE Rapid DNA, мають велике значення в криміналістиці, оскільки вони дозволяють проводити експрес-аналіз ДНК і дають змогу слідчому отримати дані для проведення розслідування. Експрес-аналіз ДНК дає змогу слідчим швидко визначати профіль ДНК і використовувати ці дані у кримінальних провадженнях. Це відкриває нові можливості для правоохоронних органів, дозволяючи швидко приймати рішення щодо ідентифікації підозрюваних, виправдання невинних і

забезпечуючи прискорений робочий процес обробки ДНК-доказів у різноманітних справах.

Система ANDE Rapid DNA є вагомим досягненням у сфері судово-медичної ідентифікації. ANDE, скорочення від «Прискорене ядерне ДНК обладнання», призначене для створення ДНК-профілів всього за 90 хвилин. Традиційний аналіз ДНК може займати кілька днів або навіть тижнів через підготовку зразка, екстракцію, ампліфікацію та інтерпретацію, які вимагають спеціалізованих лабораторій та фахівців. Пристрій ANDE Rapid значно спрощує цей процес, виконуючи всі основні етапи в рамках єдиної закритої системи. Портативність приладу дозволяє використовувати його на виїзді – на місці злочину, в поліцейських відділках або навіть у важкодоступних місцях. Така ефективність системи ANDE дозволяє вирішити проблеми затримок, які часто затягують обробку ДНК у традиційних лабораторних умовах [3].

Прилад ANDE Rapid DNA використовує картриджі, які містять всі необхідні реагенти для процесу екстракції та профілювання ДНК. Такі картриджі є разовими, що усуває ризик перехресного забруднення між зразками та підвищує точність результатів. Як тільки зразок, наприклад, губний мазок або слід ДНК з речового доказу, вставляється в картридж і завантажується в пристрій, система автоматично виконує екстракцію, ампліфікацію та аналіз ДНК. Кінцевим результатом є профіль ДНК, сумісний з CODIS (Combined DNA Index System), що застосовується правоохоронними органами в усьому світі. Ці можливості є дуже важливими, адже вони дозволяють проводити безпосереднє порівняння з існуючими базами даних, що сприяє швидкій ідентифікації підозрюваних або встановленню зв'язків між різними справами [2].

Впровадження систем швидкого аналізу ДНК, таких як ANDE, в Україні свідчить про міжнародну тенденцію до інтеграції нових технологій у судово-медичні дослідження. В останні роки українські правоохоронці все частіше відзначають переваги сучасних ДНК-технологій. Зі збільшенням кількості насильницьких злочинів та ускладненням злочинних мереж, Україна прагне інтегрувати швидке ДНК-профілювання в повсякденні судово-медичні процедури. Як і в інших країнах, впровадження системи ANDE може допомогти миттєво ідентифікувати підозрюваних, особливо в ситуаціях, коли традиційні лабораторні ресурси обмежені або недоступні.

В Україні використання приладу ANDE Rapid DNA може покращити ефективність розслідувань. Це не лише скоротить час, який витрачається на обробку ДНК-доказів, але й розширить можливості для проведення аналізу на місці події. Судово-експертні групи можуть працювати з системою ANDE безпосередньо на місці злочину або в поліцейських відділках, щоб уникнути затримок, пов'язаних з транспортуванням доказів до центральної лабораторії. Така можливість є дуже актуальною для України, де в окремих регіонах може не вистачати швидкого доступу до повністю обладнаних криміналістичних лабораторій. Швидка ідентифікація також може відігравати ключову роль у справах, пов'язаних з організованою злочинністю або транскордонною злочинною діяльністю, оскільки дозволяє правоохоронним органам діяти швидко для затримання підозрюваних [1].

Водночас, висока вартість приладу та потреба в одноразових картриджах може стати обмежувальними факторами для його широкого впровадження. В Україні ці проблеми необхідно вирішувати шляхом налагодження партнерства з міжнародними судово-експертними установами та потенційного отримання державного фінансування або грантів для більш масштабного впровадження технології швидкої ДНК-експертизи.

В цілому, використання системи ANDE Rapid DNA у кримінальних розслідуваннях надає Україні та іншим країнам можливість більш ефективно розслідувати справи. Дана технологія розширює можливості для отримання швидких і точних результатів, сприяючи створенню системи правосуддя, яка краще відповідає потребам громадської безпеки.

Список використаних джерел

1. Свобода Є. Ю., Михальчук Т. В., Шульга О. О. Технологія швидкісного встановлення ДНК-профілю–Rapid DNA. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2024. № 3 (81). С. 150-156. Doi: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.3.22>

2. Степанюк Р. Експрес-аналіз ДНК у розслідуванні кримінальних правопорушень. *Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ.* 2024. № 2. С. 247-254. Doi: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2024-2-247-254>

3. Bruijns B., Knotter J., Tiggelaar R. A systematic review on commercially available integrated systems for forensic DNA analysis. *Sensors.* 2024. № 23 (3). Doi: <https://doi.org/10.3390/s23031075>

4. Turingan R. S., Tan E., Jiang H., Brown J., Estari Y., Krautz-Peterson G., Selden R. F. Developmental validation of the ANDE 6C system for rapid DNA analysis of forensic casework and DVI samples. *Journal of Forensic Sciences*. 2020. № 65 (4). Pp. 1056-1071. Doi: <https://doi.org/10.1111/1556-4029.14286>

Мигрин Тетяна,
здобувач Науково-дослідного інституту
публічного права

НЕКОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕРЕКЛАДАЧА ЯК ПІДСТАВА ЙОГО ВІДВОДУ ВІД УЧАСТІ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ: НАСЛІДКИ ДЛЯ ЕКСПЕРТИЗИ

Відповідно до ст. 68 Кримінально-процесуального законодавства України, перекладач є учасником кримінального процесу і виконує важливу функцію забезпечення права на захист для осіб, які не володіють мовою судочинства. Некомпетентність перекладача може серйозно вплинути на об'єктивність та справедливість процесу, і є підставою для його відводу від участі у кримінальному провадженні.

Підстави для відводу перекладача є: професійна некомпетентність, коли перекладач може бути відведений, якщо є докази, що він не володіє достатнім рівнем знань і навичок для належного перекладу процесуальних документів та усних виступів учасників процесу; **зацікавленість у результатах справи**, коли перекладач не може брати участь у процесі, якщо встановлено, що він має особисту зацікавленість у результатах провадження, що може вплинути на його об'єктивність; **неправильний переклад**, кщо під час провадження виявляються суттєві помилки в перекладі, які впливають на хід процесу або права учасників, це може стати підставою для його відводу; **конфлікт інтересів**, коли перекладач може бути відведений, якщо він має зв'язки або відносини з будь-якою із сторін процесу, які можуть вплинути на його неупередженість.

Якщо в ході процесу буде доведено, що через некомпетентність перекладача права учасників кримінального провадження були порушені (наприклад, обвинувачений не розумів змісту процесу або не міг належно захищатися), це може призвести до оскарження судового рішення або повторного розгляду справи, що безумовно відобразиться на правових наслідках.